

УЧИЛИЩНОТО НАСТОЯТЕЛСТВО КЪМ ОУ “ЕЛИН ПЕЛИН” – БУРГАС
XX състезание по български език и литература за ученици от I до VII клас

„ОБИЧАМ ТЕ, БЪЛГАРСКА РЕЧ!“

Бургас, 24.03.2019 г.

VI клас

Уважаеми ученици,

Състезателният тест съдържа 25 езикови и литературни задачи. **Последната задача е за създаване на текст, който трябва да напишете на бланката за отговори.**

Отговорите отбелязвайте със син цвят на химикалката върху бланката за отговори - официалният документ, който ще се оценява. Поради това е задължително верните според Вас отговори да отбелязвате внимателно.

За да отбележите своя отговор, срещу номера на съответната задача зачертайте със знака X буквата на избрания от вас отговор.

Например:

Ако след това прецените, че първоначалният ви отговор не е верен, запълнете кръгчето с грешния отговор и зачертайте със знака X буквата на друг отговор, който приемате за верен.

Например:

За всяка от задачите със свободен отговор в теста е оставено празно място. Използвайте това място, за да запишете своя отговор.

Ако след това прецените, че записаният свободен отговор не е верен, задраскайте го с хоризонтална черта и запишете над него отговора, който според вас е правилен.

Запомнете! Като действителен отговор на съответната задача се приема само този, чиято буква е зачертана със знака X. За всяка задача трябва да е отбелязан не повече от един действителен отговор.

ПОЖЕЛАВАМЕ ВИ УСПЕШНА РАБОТА!

Прочетете текста и разгледайте таблицата, за да изпълните задачи 1.–13. включително.

Обичате ли фантастика? Това е стил в литературата, киното и някои други изкуства, характерен с присъствието на елементи, които не съществуват в реалния свят или са невъзможни. **За баща на научната фантастика** е приет Жул Верн – френски писател, един от най-четените романисти, публикувал повече от 65 романа, преведени на 148 езика.

Известни са научнофантастичните романи „Аз, роботът” на Айзък Азимов (САЩ), „Човекът амфибия” на Александър Беляев (Русия), „Соларис” на Станислав Лем (Полша), „Одисея в Космоса” на Артър Кларк (Англия), „Войната на световите” на Хърбърт Уелс (Англия) и др. Те носят световна слава на своите автори. Един от най-популярните български писатели, автори на научна фантастика, са Светослав Минков, Любен Дилов и Павел Вежинов.

Сравнително ново явление в литературата е жанрът¹ „фентъзи”. Негов основател е английският писател Джон Толкин с романа си „Хобитът”. Според издателите фентъзи романите превземат книжния пазар. Ето защо все по-модерни сред младите читатели ще стават и митологичните истории, свързани с нашето време. Заради огромния интерес към подобни романи, в 90% от случаите световните бестселъри² от този жанр са на екран.

Жанрове на фантастичната литература	Характеристика	Екранизирани романи
космическа фантастика	Изграден е върху отношенията на човека с Космоса; събитията се развиват в бъдещето, извън Земята, на други планети, в паралелни вселени.	„Соларис” 1992 г., режисьор А.Тарковски 2002 г.,режисьор С.Содърбърг
военна фантастика	Конфликтите и бойните действия са предадени от гледна точка на войника, обаче се случват в бъдещето – между нации, между извънземни, междузвездни бойни сили.	„Война на световите” 1953 г., режисьор Б.Хаскин 2005 г., режисьор С.Спилбърг
фентъзи	Фантастичните елементи представляват вид магия, а образите са взети от митовите, легендите и фолклора.	„Властелинът на пръстените” 2001 – 2003 г., режисьор П. Джаксън

Непознати думи:

¹ **Жанр** – разновидност, вид

² **Бестселър** – от англ. „най-продаван” – най-продаваната книга, много популярна книга

1. Как е структурирана информацията в таблицата?

- А) Има три подтези с примери за екранизация на романи.
- Б) Представена е хронологията в развитието на фантастичните романи.
- В) Таблицата е структурирана според интереса на зрителите към филмите.
- Г) Направен е сбит преразказ на най-интересните филми.

XX състезание „Обичам те, българска реч!” – 24.03.2019 г.

2. Каква е връзката между текста и таблицата?

- А) В таблицата са посочени годините, през които излизат романите, споменати в текста.
- Б) В таблицата се посочват заглавия на споменати в текста романи, които са филмирани.
- В) Текстът и таблицата представят филми по фантастични романи само на английски автори.
- Г) Текстът и таблицата дават информация за българските автори на фантастични романи.

3. Кое е вярното твърдение според таблицата?

- А) В жанра космическа фантастика се представят теми от митологията и фолклора.
- Б) Филмът „Соларис” е по фентъзи романа на Станислав Лем.
- В) Два от фантастичните романи са екранизирани по два пъти.
- Г) За жанра „фентъзи” са представени два примера на филми, създадени по романи.

4. Как е представена информацията в текста?

- А) Представят се читателски мнения за популярни научнофантастични романи.
- Б) Прави се коментар за бащата на научната фантастика.
- В) Представят се факти, свързани с фантастиката като стил.
- Г) Разказва се историята за създаване на първия фентъзи роман.

5. Като имате предвид текста и таблицата, отговорете на въпроса – къде са посочени литературно произведение от жанра „космическа фантастика” и неговата екранизация?

- А) „Аз, роботът”;   Б) „Война на световете”;
- В) „Властелинът на пръстените”;   Г) „Соларис”.

6. Как може да се тълкува смисълът на употребеното в текста изречение?

Според издателите фентъзи романите превземат книжния пазар.

- А) Според издателите фентъзи романите не намират място на книжния пазар.
- Б) Според издателите фентъзи романите се търсят все повече на книжния пазар.
- В) Според издателите фентъзи романите се продават в антикварни книжарници.
- Г) Според издателите фентъзи романите се съхраняват в научни отдели.

7. С коя дума НЕ Е уместно да се замени подчертаният израз баща на научната фантастика?

- А) родоначалник;   Б) създател;   В) редактор;   Г) основоположник.

8. В кой ред е допусната граматична грешка при употребата на местоименията?

- А) Инициативата „Подари книга” развълнува всекиго.
- Б) Някой от класа чел ли е „Мина, магиите и бялата стъкления”?
- В) Някому споделил ли си своята идея за сборника?
- Г) На всекиму е известен любимият детектив от поредицата за тийнейджъри.

9. Каква синтактична служба изпълнява минало страдателно причастие в изречението?

Бавно съблече плетения пуловер и седна на стола.

- А) подлог;   Б) допълнение;   В) определение;   Г) обстоятелствено пояснение.

10. В кой ред е допусната граматична грешка

- А) От толкова почитатели получи писма за няколко месеца!
 Б) Колко писатели показаха няколко метода и стратегии за писане на роман?
 В) Колко юбилейни сборници представиха в националното изложение на книгата?
 Г) Всички съмишленици участваха в няколко клуба по творческо писане?

11. Колко частици са употребени в последния абзац от текста? Запишете и посочените от вас частици в бланката за отговори.

- А) две;   Б) три;   В) четири;   Г) пет.

12. Довършете изреченията, като в бланката за отговори до буквата запишете цифрата на вярното твърдение.

А	За баща на научната фантастика се приема Жул Верн – ...	1	...са световноизвестни научнофантастични романи, които са и екранизирани.
Б	В космическата фантастика...	2	...в 90% от случаите световните бестселъри от този жанр се появяват и на екран.
В	„Соларис” от Станислав Лем и „Война на световете” от Хърбърт Уелс...	3	...френски писател, публикувал повече от 65 романа, преведени на 148 езика.
Г	Заради огромния интерес към романите фентъзи...	4	...събитията се развиват в бъдещето, извън Земята, на други планети.

13. Напишете два аргумента в подкрепа на тезата, че фантастиката се радва на огромен интерес. Работете в бланката за отговори.**14. Препишете изречението, като преобразувате глаголната форма първо в минало неопределено време, а след това – в минало предварително време. Работете в бланката за отговори.**

Икономически принципи обединяват в началото страните на Европа в съюз.

15. Препишете текста в бланката за отговори, като поправите допуснатите правописни, пунктуационни и граматически грешки.

Режисиорът Джордж Лукас, саздателя на Междузвезни войни, който не е участвал във подготовката на седмият епизот, признава, че испытва противоречиви чувства към „Силата се пробужда”. Твърдеше се, че Лукас ще бъде консултант на филма. В интервю за „Вашингтон поуст”, обаче той обяснява, че или си диктаторът или не си.

16. Преобразувайте пряката реч в непряка, като спазите глаголното време и пунктуационните правила:

Тя се обръща и весело го задява:

– Бате, не мож позна Пенкиния глас! (Елин Пелин)

17. В кое от изреченията НЯМА еднородни подлози?

- А) Дъмбълдорф и професор Макгонъгол се наведоха над вързопа в одеялото.
- Б) Луна, звезди, улични лампи – в миг всичко оживя наново.
- В) Появи се така внезапно и безшумно, като че просто е изникнал из земята.
- Г) Вместо това Смрадливия Гейб и приятелите му играят на карти във всекидневната.

18. Коя двойка изрази НЕ посочва социален конфликт?

- А) големият град – бездомните гаврошовци;   Б) коприна и атлаз – важни лордове;
- В) раждането на Едуард – раждането на Том;   Г) бляскавите витрини – бедните деца.

19. Кое е вярно за образа на града в „Братчетата на Гаврош“?

- А) Градът е олицетворен.
- Б) Градът е уютно място за всички обитатели.
- В) Градът закриля бедните гаврошовци.
- Г) Градът е символ на загриженост към малките несретници.

20. Кое е общото в творбите „Косачи“, „Художник“ и „Представлението“?

- А) мотивът за привързаността към дома;   Б) мотивът за силата на изкуството;
- В) мотивът за трудностите на пътя;   Г) мотивът за желанието за свобода.

21. Кой от цитатите НЕ разкрива реакцията на публиката при думите на Събка в главата „Радини вълнения“?

- А) „По много лица се изобрази недоумение и безпокойство”.
- Б) „Някои от тия погледи бяха укоризнени, други – одобрителни. Но на всички беше неловко.”
- В) „Ученичките изпяха една песен и народът се зарадотива доволен”.
- Г) „Стефчовите привърженици злорадо и с глас роптаеха, а благосклонните към учителката мълчеха”.

22. Кое твърдение е вярно за „Принцът и просякът“?

- А) Чрез занимателната история авторът идеализира порядките в обществото.
- Б) Образите на двете момчета се противопоставят само външно.
- В) Разказва се една невероятна история за размяна и събитията, последвали след това.
- Г) Приятелството между двете момчета е невъзможно заради различния им социален произход.

23. Попълнете таблицата, като в първата колона запишете буквата, с която е означено заглавието на творбата, а във втората – автора. Работете в бланката за отговори.

- А) „Принцът и просякът”;   Б) „Радини вълнения”;
- В) „Братчетата на Гаврош”;   Г) „Моето семейство и други животни”.

24. Попълнете таблицата, като в първата колона запишете буквата, с която е означен цитатът, а във втората посочите цифрата за начина, по който е изградена характеристиката на героя. Работете в бланката за отговори.

А) „В двора се виждаше едно хубавичко момче, ... облечено в коприна и атлаз, блестящо от скъпи накити; малка сабя и меч със скъпоценни камъни висяха на бедрото му, обуто беше в изящни ботушки с червени токчета, а на главата му имаше весело алено кепе с пера, закрепени с голям блестящ елмаз”.

Б) „Том се задъха от възбуда, очите му се разшириха от учудване и възторг”.

В) „Още в следния миг един от часовете го сграбчи грубо и го запрати срещу селските хапльовци и лондонските безделници”.

Г) „В цяла Англия се говореше само за новородения младенец Едуард Тюдор, Уелски принц...”

1) Отношение на другите герои;

2) Действия и постъпки на героя;

3) Разказ за живота/биография;

4) Портретна характеристика/портрет.

25. Напишете в бланката за отговори с 2 – 3 изречения как разбирате израза от романа „Принцът и просякът” :

„Заслужава да дам бащиното си кралство, за да се позабавлявам поне веднъж така!”

Дидактическа задача: Прочетете текста и направете сбит преразказ**Из „Славният бояджия”****Марк Твен**

Усърдието на Том не трая дълго. Той започна да си спомня за игрите, които си беше намислил за днес, и мъката му се удвои. Ето всички свободни момчета ще заподскачат край него, запътили се към какви ли не интересни места, и ще му се подиграват, че той стои и работи. Дори мисълта за тези подигравки го гореше като огън. Той извади съкровищата си и започна да ги разглежда – парче от играчки, содени топчета и разни боклуци – достатъчни може би, за да подмамят някой да го замести за малко време, но съвсем недостатъчни, за да откупи с тях повече от половин час пълна свобода... В този мрачен и безнадежден миг го озари вдъхновение! Той взе четката и се залови спокойно за работа. Точно тогава в далечината се показва Бен Роджърс, момчето, от чиито подигравки Том се боеше най-много.(...)

– Ехей, старче, впрегнаха ли те на работа, а?

Том се извъртя внезапно и рече:

– О, ти ли си, Бен? Аз пък не те забелязах.

– Слушай, аз отивам да плувам. Ей на, тръгвам. Ти не щеш ли да дойдеш? Но разбира се, ти предпочиташ да работиш, нали? О, разбира се!

Том изгледа момчето и каза:

– Какво наричаш ти работа?

– Ха, че това не е ли работа?

Том подхвана отново боядисването и отвърна небрежно:

– Е, може да е работа, а може и да не е – важното е, че допада на Том Сойер.

– Я не се занасяй, да не искаш да кажеш, че много ти харесва?

– Да ми харесва ли? А защо да не ми харесва? Да не би да му се случва на човек всеки ден да боядисва ограда?

Това постави въпроса в съвсем друга светлина. Бен престана да гризе ябълката си. Том задвижи внимателно четката напред-назад, отстъпи една крачка, за да види как изглежда, мацна по едно петно тук-там и отново заоглежда. Бен следеше всяко негово движение, боядисването все повече и повече го увеличаше и най-после каза:

– Виж какво, Том, дай малко и аз да побоядисвам.

Том се замисли, като че щеше да се съгласи, но после промени намерението си.

– Не, не, Бен, няма да може. Знаеш, леля Поли държи много на тази ограда – точно на тази част, която е към улицата. Е, ако беше в задния двор, нямаше да имам нищо против, пък и тя също. Според мене няма нито едно момче на хиляда, нито даже и на две хиляди, което може да боядисва тъй както трябва.

– А, така ли? Нищо де, дай ми само да опитам. Само мъничко. Ако аз бях на твоето място, щях веднага да ти дам, Том. (...)

Том му подаде четката, по лицето му бе изписано колебание, а сърцето му ликуваше.

